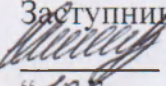

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Затверджено

Заступник директора з НР

Оксана ВОЛИНЕЦЬ
"10" 01 2023р.

«ФІНАНСИ, ГРОШІ І КРЕДИТ»

Програма навчальної дисципліни

за освітньо – професійним ступенем
фаховий молодший бакалавр

1. Спеціальність 073 – «Менеджмент»

1.1. освітньо-професійна програма «Менеджмент бізнес-організації»

2. Спеціальність 076 – «Підприємницька діяльність, торгівля та біржова діяльність»

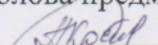
2.1. освітньо-професійна програма «Підприємницька діяльність»

3. Спеціальність 051 – «Економіка»

3.1. освітньо-професійна програма «Логістика»

Укладач (і):
Надія КОЖУХАР

Розглянуто і рекомендовано до
затвердження на засіданні
предметної (циклової) комісії
фінансово-кредитних дисциплін
Протокол № 7
від «09» січня 2023р.

Голова предметної (циклової) комісії

Анна КОСТЮЧЕНКО

Київ – 2023

Наукове розуміння проблем фінансів, грошового обігу, кредитних, податкових і бюджетних відносин є необхідною складовою становлення фахових знань студентів. Тому важливе місце в підготовці кваліфікованих фахових молодших бакалаврів за економічними спеціальностями належить навчальній дисципліні «Фінанси, гроші і кредит».

Мета навчальної дисципліни: формування базових знань з теоретико-методологічних основ та організаційно-правового механізму функціонування грошей, кредиту та банків у ринковій економіці; характеристики науки про фінанси, сутності та економічної природи фінансових відносин, їх місця і ролі в суспільних процесах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни: грошова система та банківська система як центральні ланки інфраструктури грошового ринку у їх взаємозв'язку та взаємодії; економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Фінанси, гроші і кредит» забезпечує зв'язок між базовими дисциплінами, такими як «Основи економічної науки» та дисциплінами циклу професійної підготовки.

Завдання (навчальні цілі) навчальної дисципліни: полягають у формуванні у студентів цілісної системи знань щодо теоретико-методологічних основ та організаційно-правового механізму функціонування грошей, кредиту та банків у ринковій економіці; вивчення сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку; теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; засад функціонування фінансової системи держави.

У результаті вивчення «Фінанси, гроші і кредит» студент повинен набути такі результати навчання:

Знати:

- сутність фінансів, грошей та їх роль у суспільстві;
- закономірності еволюційного розвитку фінансів; природу сучасних грошей;
- структуру фінансової системи держави;
- склад і функції державних, міжнародних фінансів;
- сутність, склад і принципи сучасної грошової системи - методи формування і напрями використання бюджету держави;
- роль кредиту в сучасній економіці, функції і склад сучасної кредитної системи;
- призначення і механізми функціонування банків та небанківських фінансово-кредитних інститутів у ринковій економіці;
- термінологію і базових й структурованих понять та категорій, основних ознак, елементів, інструментів у сфері фінансових відносин з урахуванням їх особливостей.

Уміти:

- на базі макроекономічних показників оцінити стан і тенденції зміни монетарної сфери та їх вплив на реальний сектор економіки, а також на базі чинної банківської статистики визначити основні монетарні індикатори (грошової маси, інфляцію, рівень банківського процента, валютного курсу та ін.).
- обґрунтовувати особливості реалізації фінансової політики на макро- і мікрорівнях; ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування фінансової системи держави та механізму взаємодії її сфер і ланок.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентостей:

Загальні (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним.
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для проведення економічних розрахунків

Фахові (ФК):

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у фінансовій сфері, зокрема у сфері фінансів, грошей та кредиту;
- розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, грошей, кредиту;
- здатність здійснювати ефективні комунікації у сфері фінансів, грошей та кредиту;
- здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички

На вивчення «Фінанси, гроші і кредит» відводиться:

Спеціальність: 051 «Економіка» - 90 годин/ 3 кредити ЄКТС

Спеціальність: 076 – «Підприємницька діяльність, торгівля та біржова діяльність» - 90 годин/ 3 кредити ЄКТС

Спеціальність: 073 «Менеджмент» - 120 годин/4 кредити ЄКТС

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ

Сутність грошей. Альтернативні підходи до визначення сутності грошей в економічній теорії. Гроші як загальний еквівалент, сильні і слабкі аспекти цього визначення. Гроші як найбільш ліквідний актив. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у творенні грошей.

Форми грошей та їх еволюція. Причини та механізм еволюції форм грошей від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота. Неповноцінні форми грошей та їх економічна природа. Еволюція неповноцінних грошей від урядових зобов'язань (паперових грошей) до зобов'язань банків (кредитних грошей). Характеристика сучасних кредитних форм грошей (готівкових, депозитних, електронних). Дискусії щодо ідеї приватних грошей.

Функції грошей. Функція міри цінності. Масштаб цін.

Функція засобу обігу, сфера її використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Гроші як засіб обігу в умовах інфляції.

Функція засобу платежу, її відмінність від функції засобу обігу, сфера використання. Вплив інфляції на гроші як засіб платежу.

Функція засобу нагромадження, її форма та сфера використання. Вплив інфляції на функцію засобу нагромадження.

Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют в якості світових грошей. Вплив глобалізаційних процесів на світові гроші.

Якісні властивості грошей. Розвиток ринку та ускладнення його вимог до якості грошей. Стабільність цінності як базова якісна характеристика грошей. Економічність, довготривалість використання, однорідність, подільність та портативність грошей.

Тема 2. ГРОШОВИЙ ОБОРОТ І ГРОШОВА МАСА

Сутність грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом.

Модель сукупного грошового обороту. Грошові потоки та їх взаємозв'язок у моделі. Національний дохід і національний продукт як визначальні потоки грошового обороту. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фіскально-бюджетний та кредитний сектори.

Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот: поняття, склад та чинники, що визначають її зміну. Показники маси грошей: грошові агрегати, їх характеристика; грошова база, її склад та економічний зміст.

Швидкість обороту грошей: поняття, чинники, що визначають швидкість. Вплив швидкості на масу та стабільність грошей. Порядок визначення швидкості обороту грошей.

Монетизація економіки як макроекономічний показник і як чинник впливу на економічний розвиток.

Тема 3. ГРОШОВИЙ РИНОК

Сутність грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суб'єкти та інструменти грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак – попиту, пропозиції, ціни. Функції грошового ринку. Проблеми взаємозв'язку між грошовим та фінансовим ринком.

Інституційна модель грошового ринку. Сектори прямого і опосередкованого фінансування. Потоки та суб'єкти в обох секторах грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні інститути грошового ринку.

Структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.

Механізм функціонування ринку грошей:

- Попит на гроші. Сутність, цілі та форми прояву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Еволюція наукових уявлень про мотиви попиту на гроші. Дискусійні питання щодо залежності між попитом на гроші та швидкістю їх обороту.
- Пропозиція грошей. Сутність та механізм формування пропозиції грошей. Чинники впливу на динаміку пропозиції грошей. Економічні наслідки зміни пропозиції грошей.
- Графічна модель ринку грошей. Рівновага на ринку грошей та процент. Чинники, що визначають рівновагу ринку грошей.
- Інструменти ринку грошей.

Тема 4. ГРОШОВІ СИСТЕМИ

Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.

Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й паперово-кредитного обігу. Ринкові й неринкові, відкриті й закриті грошові системи. Банки як інституційна основа грошової системи.

Створення й розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.

Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи: необхідність, органи регулювання та методи. Методи прямого регулювання.

Платіжні системи і їх роль в регулюванні грошового обороту.

Методи економічного регулювання грошового обороту, їх сутність та переваги.

Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політики в системі державного регулювання грошового обороту, їх сутність та порівняльна оцінка. Дискусії щодо пріоритетності фіскальної та монетарної політики в системі державного регулювання економіки.

Тема 5. ІНФЛЯЦІЯ ТА ГРОШОВІ РЕФОРМИ

Сутність, форми прояву та закономірності розвитку інфляції.

Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат.

Економічні та соціальні наслідки інфляції. Вплив інфляції на інвестиції та розвиток виробництва. Інфляція та економічний цикл. Монетаристські та кейнсіанські погляди на наслідки і роль інфляції.

Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика.

Сутність грошових реформ. Види грошових реформ та способи їх класифікації.

Особливості проведення грошової реформи в Україні. Багатофакторність, багатоцільове спрямування та довготривалість грошової реформи в Україні. Порядок випуску гривні в оборот у вересні 1996 р. Дискусії щодо характеру грошової реформи в Україні.

Тема 6. ВАЛЮТНИЙ РИНОК ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

Сутність валюти, її види та сфера використання. Чинники та значення конвертованості валюти.

Валютний ринок: сутність, об'єкти та суб'єкти, ціна, інфраструктура. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Функції валютного ринку. Основні операції на валютному ринку.

Валютний курс: сутність, основи формування та чинники впливу. Види валютних курсів. Номінальний і реальний курси валют. Режими курсоутворення.

Валютні системи та валютне регулювання. Поняття, призначення та елементи валютної системи. Валютне регулювання, його цілі, методи та вплив на економіку. Органи валютного регулювання. Особливості формування валютної системи в Україні. Проблеми доларизації фіскальних та кредитних відносин в Україні.

Платіжний баланс та золотовалютні резерви. Сутність, побудова, призначення та використання платіжного балансу. Сутність, призначення та використання золотовалютних резервів.

Світова та міжнародні валютні системи. Поняття світової валютної системи, її елементи та етапи розвитку. Бреттонвудська та Ямайська світові валютні системи. Поняття міжнародної валютної системи. Формування Європейської валютної системи, трансформація її в Європейський валютний союз зі спільною валютою та єдиним центральним банком.

Тема 7. МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЇ ГРОШЕЙ ТА ГРОШОВО – КРЕДИТНА ПОЛІТИКА

Загальна модель формування пропозиції грошей. Грошова база та грошовий мультиплікатор як складові впливу на пропозицію грошей. Суб'єкти впливу на пропозицію грошей: центральний банк, комерційні банки, небанківські інститути (вкладники, позичальники). Вимірники пропозиції грошей. Наслідки зміни пропозиції грошей. Банківські резерви та депозити. Дискусійні питання щодо створення та використання емісійного ресурсу в Україні.

Основні види грошово – кредитної політики. Інструменти монетарної політики.

Проведення грошово-кредитної політики центральними банками. Цілі грошово-кредитної політики: стратегічні, проміжні та поточні. Суперечливість цілей та шляхи їх узгодження. Проблема вибору проміжних завдань та ідея таргетування інфляції. Види грошово-кредитних політик за їх впливом на економіку. Передавальний механізм грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики, порівняльний аналіз їх механізмів. Організаційне забезпечення грошово-кредитної політики в Україні.

Роль грошово-кредитної політики у формуванні пропозиції грошей. Можливості та інструменти впливу центрального банку на грошову базу та грошовий мультиплікатор.

Тема 8. КРЕДИТ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сутність кредиту. Кредит як форма руху цінності на зворотній основі. Кредит як одна з форм економічних відносин. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільних відносин. Об'єкти та суб'єкти кредиту. Позичковий капітал та кредит.

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Економічні чинники необхідності кредиту та особливості його прояву у різних сферах економіки.

Функції кредиту, їх сутність, призначення та прояви в економічній практиці. Дискусії щодо функції кредиту.

Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування, їх сутність та практичне значення. Форми та види кредиту. Поняття форми кредиту, критерії їх класифікації. Переваги та недоліки кожної форми кредиту.

Поняття виду кредиту та критерії їх класифікації. Економічна характеристика основних видів кредиту: банківського, комерційного, споживчого, державного. Банківський кредит як центральний вид кредиту. Економічні межі кредиту.

Тема 8. ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ ГРОШОВОГО РИНКУ

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Послуги фінансових посередників на ринку: зменшення ризиків, підвищення ліквідності та забезпечення інформації.

Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків. Дискусії щодо сутності банків.

Банківська система. Поняття банківської системи, її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи. Особливості побудови банківської системи в Україні.

Призначення та класифікація комерційних банків. Поняття банку, призначення, принципи класифікації, види банків. Банківництво як вид бізнесу. Баланс банку, його активи, пасиви та капітал. Джерела формування ресурсів банків та напрямки їх використання. Доходи, витрати та прибуток банку. Розвиток комерційних банків в Україні. Загальна характеристика їх сучасного стану та проблем розвитку. Особливості організації, призначення та діяльності основних видів українських банків: універсальних, ощадних, іпотечних.

Небанківські фінансово-кредитні установи. Схожість та відмінність їх діяльності і діяльності банків. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ: страхових компаній, пенсійних фондів, інвестиційних фондів та ін.

Тема 9. ЦЕНТРАЛЬНІ БАНКИ В СИСТЕМІ МОНЕТАРНОГО УПРАВЛІННЯ ТА БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Призначення, основи організації та роль центрального банку. Управління пропозицією грошей та банківською системою як призначення центральних банків, їх єдність та антагонізм. Засади організації центральних банків. Забезпечення стабільності грошей та банківської діяльності як прояв ролі центральних банків.

Походження та розвиток центральних банків. Чинники, що зпричинили появу центральних банків. Зміни в діяльності центральних банків після демонетизації золота. Вплив глобалізаційних процесів на діяльність центральних банків. Створення Європейської системи центральних банків.

Незалежний статус центральних банків. Зовнішній тиск на центральний банк, його мотиви та можливі негативні наслідки, механізми захисту від такого тиску. Можливі конфлікти між центральним банком та органами законодавчої та виконавчої влади. Аргументи "за" і "проти" незалежності центрального банку. Чи є цілком незалежним центральний банк України?

• Функції центрального банку, їх сутність та відмінність від його операцій. Характеристика основних функцій: регулятивної, яка здійснюється через забезпечення та управління пропозицією грошей; управління банківською системою – через регулювання і контроль за банківською діяльністю; організації та управління грошовим оборотом в країні; банківське обслуговування загальнодержавних потреб; інформаційно-аналітичної. Зв'язок функцій центрального банку з функціями банківської системи.

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ ТА ЇХ СПІВРОБІТНИЦТВО З УКРАЇНОЮ

Інтеграційні процеси у світовій економіці та необхідність регулювання міжнародних валютних та фінансово-кредитних відносин. Створення міжнародних фінансових інститутів.

Міжнародний валютний фонд. Організація та функціональне призначення МВФ. Напрямки співпраці МВФ з Україною.

Група світового банку. Основи організації, структура та призначення СБ. Форми співпраці структур СБ з Україною.

Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції. Створення та призначення Чорноморського банку торгівлі і розвитку.

Європейський банк реконструкції та розвитку. Порядок створення, призначення і функції ЄБРР. Основні операції ЄБРР. Напрямки співробітництва з Україною.

Банк міжнародних розрахунків. Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

Тема 11. СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

Предмет фінансової науки – специфічна сфера суспільних економічних відносин з приводу формування і розподілу обмежених централізованих та децентралізованих грошових фондів. Обмеженість формування і розподілу в часі та просторі. Невизначеність і ризик у фінансах.

Категоріальний та понятійний апарат у фінансовій науці. Фінансові категорії – абстракції специфічної сфери суспільних відносин, форма наукового пізнання сутності фінансів.

Історична, економічна, та вартісна сутність категорії «фінанси» як її загальні ознаки.

Функції фінансів як відображення їх сутності і суспільного призначення. Розподільна та контрольна функції. Специфіка функцій фінансів на макро- і мікрорівнях. Роль фінансів в ринковій економіці.

Тема 12. ФІНАНСОВА СИСТЕМА І ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Джерела фінансового права: Конституція України, як вища юридична сила; Кодекси України, закони України, Укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України і інших органів виконавчої влади, що стосуються фінансів, державного регулювання економіки та соціальної сфери.

Фінансова політика як система заходів регулювання фінансових відносин і забезпечення розв'язання економічних і соціальних проблем суспільного розвитку.

Складові фінансової політики держави: податкова, бюджетна, монетарна (грошово-кредитна), митна, інвестиційна. Їх цілі та інструменти. Взаємозв'язок економічної, соціальної і фінансової політики.

Типи фінансової політики держави: політика жорсткої і помірної регламентації фінансових відносин та політика мінімальних обмежень. Переваги і недоліки окремих типів фінансової політики, передумови і завдання їх застосування.

Види фінансової політики у контексті регулювання економічного циклу: політика забезпечення макроекономічної стабілізації, сприяння економічному зростанню, стримування ділової активності. Дискреційна і недискреційна фінансова політика.

Фінансова стратегія і фінансова тактика. Формування певної моделі фінансових відносин як основа визначення стратегічних цілей. Визначення основних пріоритетів у фінансовій політиці. Тактичні засоби реалізації фінансової політики держави.

Фінансова політика суб'єктів мікрорівня як цілеспрямована діяльність фінансових менеджерів з метою досягнення поставлених цілей у бізнесі. Вплив фінансової політики держави на фінансову діяльність і фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Тема 13. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Елементи податків: платник (суб'єкт) податку, носій податку, об'єкт, масштаб і одиниця оподаткування, податкова ставка, джерело сплати податку, податкова квота. Вимоги щодо платника податку і об'єкта оподаткування. Податкові ставки: тверді і процентні; уніфіковані і диференційовані; пропорційні, прогресивні і регресивні. Класифікація податків та її ознаки.

Види прямих податків. Непрямі податки: фіскальні монополії, акцизи, мита.

Податкова система і теоретичні засади її побудови. Чинники, що визначають склад, характер і спрямування податкової системи. Принципи формування податкової системи. Податкова система унітарної і федеративної держави.

Податковий кодекс як основний документ, що регулює відносини, які виникають в сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає перелік податків і зборів, що справляється в Україні, порядок їх адміністрування, платників податків і зборів, їх права і обов'язки, відповідальність за порушення податкового законодавства, повноваження і обов'язки посадових осіб під час здійснення податкового контролю.

Податкові пільги, переваги і недоліки їх застосування. Ухилення від сплати податків, його види і напрями. Використання недоліків чинного податкового законодавства для ухилення від податків. Незаконне ухилення від оподаткування.

Тема 14. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Сутність і форми прояву бюджету держави. Бюджет як фінансова категорія, його призначення, роль і характерні ознаки. Бюджет як «вбудований стабілізатор», фінансова основа регулювання економіки.

Функції бюджету. Територіальний, галузевий і соціальний напрями бюджетного перерозподілу вартості ВВП. Необхідність і межі бюджетного перерозподілу. Його вплив на економічний розвиток і соціальну стабільність. Бюджет як основний фінансовий план держави, його правовий статус. Принципи бюджету: реальність, гласність, повнота, рівність між доходами і видатками.

Видатки бюджету. Склад видатків бюджету та чинники, що його визначають. Функціональний поділ видатків: на управління, оборону, соціальні потреби, економічний розвиток.

Показники, що характеризують стан бюджету як фінансового плану. Збалансованість доходів і видатків як найбільш оптимальний варіант бюджету. Перевищення доходів над видатками, його форми: бюджетний профіцит або дефіцит. Фактори, що їх обумовлюють, та оцінка доцільності.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Засади бюджетного устрою. Поняття бюджетної системи, її особливості при унітарному та федеративному державному устрої. Складові бюджетної системи України, принципи її побудови. Критерії і порядок розмежування доходів і видатків між окремими рівнями бюджетної системи. Регламентування міжбюджетних відносин.

Поняття бюджетного дефіциту як фінансового результату функціонування держави. Причини виникнення бюджетного дефіциту: економічний спад, фінансова (економічна) криза, старіння нації, надзвичайні події, стимулювання сукупного попиту, неплатежі за бюджетними призначеннями, прийняття політичних рішень в умовах демократії.

Види бюджетного дефіциту: стійкий і тимчасовий, активний і пасивний, відкритий і прихований. Характеристика джерел фінансування бюджетного дефіциту. Наслідки бюджетного дефіциту.

Тема 15. СТРАХУВАННЯ і СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна необхідність страхування. Ризик як передумова організації страхового захисту в суспільстві. Методи забезпечення страхового захисту в суспільстві: державні резерви; самострахування; страхування.

Сутність страхування. Теоретичні підходи до трактування сутності страхування і його ролі в ринковій економіці.

Страхування як економічна категорія. Ознаки страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкт і предмет страхування. Функції страхування. Суспільне призначення страхування.

Класифікація страхування та її науково-практичне значення. Ознаки класифікації.

Класифікація страхування за об'єктами (предметами) договору страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування.

Класифікація за сферою страхової діяльності: довготермінове (нагромаджувальне) страхування життя (Life insurance), загальне (ризикове) страхування (Non-Life insurance).

Класифікація страхування за формами проведення: добровільне страхування; обов'язкове страхування.

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків за територіальною та галузевою ознаками. Інституційна структура страхового ринку.

Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, що характеризують страхову послугу. Вартість страхової послуги. Попит, пропозиція, ціна, конкуренція на страховому ринку.

Тема 16 . ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Учасники фінансового ринку. Класифікація учасників. Фінансові інститути та їх класифікація. Емітенти, позичальники, інвестори, кредитори, фінансові посередники в Україні.

Фінансові інструменти. Класифікація фінансових інструментів. Стандартизовані та нестандартні фінансові інструменти. Цінні папери як вид фінансових інструментів в Україні.

Сегменти фінансового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів. Ринок цінних паперів та ринок банківських позичок. Фондовий ринок як складова ринку цінних паперів та ринку капіталів. Валютний ринок. Ринок похідних фінансових інструментів.

Світовий фінансовий ринок, його функції. Структура світового фінансового ринку: валютний ринок, ринок облігацій, ринок акцій, ринок деривативів (похідних фінансових інструментів). Глобалізація світових фінансових ринків: визначальні передумови і сучасні тенденції.

Фінансові інституції ЄС. Європейський центральний банк, його завдання і функції. Європейський інвестиційний банк, його призначення і сфери діяльності. Кредити та гарантії за кредитами на регіональний розвиток, модернізацію виробництва, фінансування спільних проектів.

Тема 17. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Зміст і принципи організації міжнародних фінансів, їх зв'язок з глобалізацією економіки та посиленням інтеграційних процесів. Роль фінансів у розвитку світової економіки. Міжнародні фінансові операції і валютні відносини. Валютний курс. Фактори, що впливають на валютний курс. Валютні режими.

Глобальні фінансові інституції. Міжнародний валютний фонд (МВФ), його завдання і функції. Роль МВФ у забезпеченні стабільності світової та національних валютних систем. Формування ресурсів МВФ. Внески країн-членів МВФ та порядок їх здійснення. Інші джерела формування кредитних ресурсів МВФ: продаж членам МВФ своєї валюти, позики у членів МВФ; операції на міжнародних фінансових ринках; процентні платежі з раніше наданих кредитів і повернення основних сум боргу; кредитні лінії, що відкриваються групами країн.

Кредитна політика МВФ. "Чисті" резервні транші, кредитні лінії "stand-by", спеціальні кредитні лінії та кредитні лінії структурних перетворень, їх призначення та порядок надання. Звичайний, спеціальний та пільговий механізми кредитування.

Група Світового банку. Призначення і напрями діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР). Кредитна політика МБРР: особливі інвестиційні позики; секторальні операції; позики структурної реорганізації. Міжнародна агенція розвитку і Міжнародна фінансова корпорація, їх сфери і напрями діяльності. Багатостороння агенція з гарантування іноземних інвестицій.

Завдання і функції Банку міжнародних розрахунків, його роль у підтримці міжнародної фінансової стабільності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999р. №679-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/679-14#Text>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000р. №212-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Закон України «Про страхування» від 07.03.96 № 85/96 ВР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Указ Президента України “Про грошову реформу в Україні” від 25.08.96 № 762/96 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762/96#Text>
7. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Тимохова Г. Б.; Нар. укр. акад. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. – 592 с.
8. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416 с.
9. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
10. Гроші та кредит : навчальний посібник / Щетинін А. І. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 163 с.
11. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
12. Варналій З.С. Податкова система: [підручник] / З.С. Варналій, М.В. Романюк. – К.: Знання України, 2019. – 567 с.
13. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
14. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В.– Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с.
15. Страхування : навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В. В. - Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. - 307с.